

Handläggare: Carina Thörnblom
Telefon: 08-508 18 122

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2007-08-23

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen

Yttrande till kommunstyrelsen, dnr 2308/2007

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Annica Dominius
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har fått kommunstyrelsens remiss om riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 7 september 2007. Äldrenämnden har gjort ändringar i texten vid sitt sammanträde den 22 maj 2007. Förvaltningen har beaktat dessa i sitt yttrande.

Förvaltningen anser att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter, riktlinjer. Även den enskildes rätt till insatser som stärker självbestämmandet, den egna förmågan och delaktighet lyfts fram. Förvaltningen anser dock att vissa förtydliganden behöver göras i delar av avsnitten vad gäller socialtjänstlagen, handläggning av ärenden, stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende och särskilt boende.

Det kompletterande förslaget till riktlinjer är mer omfattande och generöst än de riktlinjer som används för närvarande. Det gäller bl.a. rätten till trygghetslarm, städning varannan vecka, inköp i närmaste livsmedelsbutik. Detta innebär att riktlinjerna blir kostnadsdrivande och att insatserna inte rymms inom nämndens budgetram. Förvaltningen förutsätter att hänsyn tas till detta i kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har behandlat ärendet den 13 augusti 2007. Pensionärsrådet har även varit delaktig i svaret och haft möjlighet att lämna synpunkter vid ett extra möte den 23 juli 2007. Samverkansgruppen behandlade ärendet den 16 augusti 2007.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått Kommunstyrelsens remiss om riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 7 september 2007.

Socialtjänstlagen är en ramlag och ger kommunerna handlingsutrymme för att utforma äldreomsorgen efter lokala förutsättningar och behov. Enligt lagen ska den enskilde tillförsäkras "skälig levnadsnivå" och bistånd ska utgå från en bedömning av den enskildes individuella behov.

Äldreförvaltningen har utarbetat ett förslag till riktlinjer för handläggning enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen i enlighet med förslaget till Stockholms stads äldreplan 2007-2011. Förslaget till riktlinjer är framtaget i samverkan med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret. Riktlinjerna är ett komplement till lagstiftningen och ska ge stöd och vägledning till chefer och biståndshandläggare i myndighetsutövningen. Riktlinjerna ska öka förutsättningarna för en likvärdig äldreomsorg över hela staden. De föreslagna riktlinjerna ersätter nu gällande riktlinjer för biståndshandläggning inom äldreomsorg "Riktlinjer för prövning av bistånd m.m. i äldreomsorgen" (Dnr 423-687/1999).

Sammanfattning av förslag till riktlinjer för handläggning enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen.

Riktlinjerna utgår från gällande lagstiftning och förslaget till Stockholms stads äldreplan 2007-2011. Äldreplanen lägger ett särskilt fokus på stöd- och hjälpinsatser i det ordinarie boendet, vilket återspeglas i de föreslagna riktlinjerna. Vidare betonar äldreplanen den enskildes rätt till inflytande och delaktighet samt rättssäkerheten i handläggningsprocessen. En viktig utgångspunkt i arbetet med riktlinjerna har varit den kritik som framförts från bland annat revisionskontoret¹ och staden äldreomsorgsinspektörer² om handläggningsprocessen och brister i uppföljning av biståndsbesluten.

¹ Revisionskontorets revisionsrapport, Hemtjänst för äldre, kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde (Dnr 420-81/2006)

² Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport 2005 (Dnr 327-683/2005)

I syfte att minska antalet styrdokument innehåller riktlinjerna endast vissa kompletterande avsnitt för biståndshandläggningen. I övrigt hänvisas till de riktlinjer för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten som utarbetats av juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret.

I föreliggande förslag till riktlinjer anges vad som kan bedömas vara skälig levnadsnivå vid vissa insatser såsom städning varannan vecka, fönsterputs minst en gång per år samt inköp minst en gång per vecka. En bedömning av den enskildes individuella behov ska dock alltid göras. Vid ansökan om trygghetslarm ska förenklad biståndsbedömning tillämpas, vilket innebär att den enskildes egen upplevelse av otrygghet är tillräckliga skäl för att beviljas trygghetslarm.

I riktlinjerna understryks betydelsen av utevistelse och möjlighet att ansöka om ledsagning för särskilda ändamål. Vidare framhålls att den enskilde ska kunna välja mellan hjälp med matlagning eller matlådor. Vid biståndsbeslut om hemtjänstinsatser föreslås att det i beslutet även ska framgå den tid som beräknas för utförandet av insatser. I riktlinjerna föreslås också att hemvårdsbidrag ska kunna utgå även under vistelse på annan ort t.ex. vid semester eller vid besök hos släkt eller vänner. Med semestervistelse avses vistelse på annan ort under en begränsad tid.

Äldreförvaltningen beräknar kostnaderna för utökad städning och utevistelse till ca 45,2 mnkr, varav för städning 34,6 mnkr och för utevistelse 10,6 mnkr. Kostnadsökningen för fler trygghetslarm beräknas uppgå till ca 2 mnkr.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter, riktlinjer mm. Även den enskildes rätt till insatser som stärker självbestämmandet, den egna förmågan och delaktighet lyfts fram.. Det kompletterande förslaget till riktlinjer är mer omfattande och generöst än de riktlinjer som används för närvarande. Det gäller bl.a. rätten till trygghetslarm, städning varannan vecka, inköp i närmaste livsmedelsbutik. Detta innebär att riktlinjerna blir kostnadsdrivande och att insatserna inte ryms inom nämndens budgetram. Förvaltningen förutsätter att hänsyn tas till detta i kommunfullmäktiges budgetbeslut. Förvaltningens synpunkter redovisas med utgångspunkt från riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen. Endast de områden som förvaltningen önskar kommentera, eller har en avvikande mening, redovisas. Där inga kommentarer lämnats instämmer förvaltningen i förslaget till riktlinjerna. Äldrenämnden har gjort ändringar i texten vid sitt sammanträde den 22 maj 2007. Förvaltningen har beaktat dessa i sitt yttrande.

Socialtjänstlagen

2.2 Informationskyldighet och uppsökande verksamhet

Förvaltningen anser att om det ska vara en likställighet över staden för den enskilde behöver det utformas en gemensam information samt vad som ska ingå i den uppsökande verksamheten.

Handläggning av ärenden

3.4.2 Beslutets innehåll

Förvaltningen anser inte att det ska framgå i beslutet inom vilken tidsintervall de beräknade insatserna beräknas kunna utföras. Ersättningssystemet som finns idag är inte kopplat till de kringkostnader som finns innan utföraren kan genomföra insatsen hos brukaren.

Med hänsyn till att alla beslut bygger på en bedömning av behovet är det problematiskt om insatserna förändras/byts ut utan en biståndsbedömning. Detta skulle innebära att den enskilde får insatser trots att behov av dessa inte anses föreligga. Förvaltningen anser att rättsäkerheten äventyras.

3.6 Beställning till utförare

Stadens egenregiverksamhet är skyldig att ta emot och verkställa beställningar omedelbart. Enskilda utförare skall bekräfta beställningen och påbörja uppdraget inom tre dagar. Förvaltningen anser att kraven på olika utförare bör vara konkurrensneutrala, d.v.s. kraven borde vara de samme oavsett om utföraren är enskild eller kommunal.

3.6.1 Behov av akuta insatser

Om en enskild utförare inte har möjlighet att påbörja insatserna inom tre dagar är stadens egenregiverksamhet skyldig att ta emot och verkställa beställningen. Förvaltningen anser att det bör beaktas hur förvaltningarna ska agera om de inte finns någon verksamhet kvar i kommunal regi.

Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende

5.5.1 Trygghetslarm- förenklad biståndsbedömning

Förvaltningen anser att trygghetslarm inte alltid kan ersätta en enskildes behov av trygghet, utan det måste göras individuella lösningar utifrån hans/hennes behov i dennes bostad. Det kan i vissa fall inge en falsk trygghet om den äldre inte klarar av att använda larmet på rätt sätt på grund av t.ex. demenshandikapp. Idagsläget arbetar förvaltningen med att finna varianter på lösningar av trygghetslarmen. Kostnaden för larm är också högre än kommunstyrelsens beräkningar då licenskostnader och avtalet med trygghetsjouren är en stor del i kostnadsbilden..

5.5.2 Städning

Utgångspunkten att det är skäligt att få sin bostad städad varannan vecka anser förvaltningen är rimlig och det är bra att samma riktlinjer gäller i alla stadsdelar.

Fönsterputs bör vara kopplat till de rum som ingår i biståndsbeslutet. Det är viktigt att förvaltningarna kompenseras för de ökade kostnaderna.

Samlat ansvar för hemmets skötsel

Förvaltningen anser att en sådan formulering är olycklig. En sådan formulering i ett biståndsbeslut skapar otydlighet för den enskilde, beställare och utförare. Det finns risk att var och skapar sin uppfattning om vad det ska innehålla. Det finns också en fara i att respektive stadsdelsförvaltning skapar egna definitioner om vad det innebär och på så sätt kan det vara svårt att jämföra kvaliteten dem emellan. Kommer denna formulering att finnas kvar måste den definieras på central nivå så att förvaltningarna kan garantera likställigheten i staden för den enskilde.

5.5.5 Inköp

Förvaltningen menar att inköp inte alltid kan förutsättas ske i närmaste livsmedelsbutik. Det finns vinster med att låta en underentreprenör i närområdet utföra denna insats och det spar framförallt de anställdas ryggar.

5.5.7 Mat och måltider

Förvaltningen anser att den nya formuleringen med att hemtjänsten ska kunna erbjuda matlag inte ryms inom befintliga ramar utan förutsätter att hänsyn tas till detta i kommunfullmäktiges budgetbeslut.

5.5.9 Ledsagning/promenader/utevistelse

Förvaltningen ser att biståndsbedömda promenader i ordinärt boende är en viktig del i kvarboendet för den enskilde. En viktig förutsättning för den äldre som önskar bo kvar i sin bostad är att den enskildes bostad och närmiljö är tillgänglig för henne/honom. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att äldre fastigheter förses med hiss, då det ökar möjligheten för såväl den äldre men även för andra behovsgrupper att kunna bo kvar i sin bostad.

Särskilt boende

6.1.4 Vård- och omsorgsboende med hemtjänst (servicehus)

I bedömningen av den enskildes behov av servicehusboende ska den enskildes upplevelse av otrygghet och allmänna hälsotillstånd beaktas. Förvaltningen anser att i många fall bör den enskildes upplevelse av otrygghet kunna minskas genom t ex seniorboende eller tillgängliga och anpassade lägenheter i ordinarie bostadsbestånd med utökad hemtjänst och social dagvård.

Bilaga

Förslag till Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen